

INKLUSIIVISEN YHDISTYSTOIMINNAN RAKENNUSPALIKOITA

Tietoa ja käytännön työkaluja yhdistyksille

FÖRENINGSLIV
FÖR ALLA

Laadittu ja julkaistu hankkeessa Yhdistystoimintaa kaikille 2020–2022
Hankkeen rahoittajat: Euroopan sosiaalirahasto ja Svenska kulturfonden
Hankekumppanit: Centria-ammattikorkeakoulu, Yrkesakademin i Österbotten (YA) ja
Pietarsaaren seudun kotouttamisyksikkö
Sisältö: Mona Groop-Sjöholm ja Laura Palovuori
Graafinen suunnittelu: Johanna Högväg / Highway Design
Kuvat: Adobe Stock

centria
ammattikorkeakoulu

YA!
Yrkesakademin
i Österbotten

the integration port
integrationsporten
kotouttamisportti

 Svenska
kulturfonden

Hävkraft
från EU
2014–2020

Europeiska unionen
Europeiska socialfonden

SISÄLLYSLUETTEO

2

ALKUSANAT

3

HANKKEESTA

4

MIKSI INKLUSIIVISUUS ON
TÄRKEÄÄ YHDISTYKSISSÄ?

5–9

OSA 1 | MAAHANMUUTTO SUOMEEN

11–18

OSA 2 | INKLUSIIVISUUS JA NORMIT

19–26

OSA 3 | INKLUSIIVINEN VIESTINTÄ
JA JÄSENHANKINTA

27–35

OSA 4 | HARJOITUKSET

36

LOPPUSANAT

37–39

LÄHTEET JA LISÄLUETTAVAA

ALKUSANAT

Oppaan tarkoitus

Oppaan tarkoituksena herättää pohdintaa siitä, miksi eri kulttuureista tulevien henkilöiden tasapuolinen osallistaminen on tärkeää, ja tarjota käytännön ohjeita inklusiivisempaan toimintaan pyrkiville yhdistyksille. Inklusiivisella yhdistyksellä tarkoitetaan yhdistystä, joka pyrkii aktiivisesti havaitsemaan mahdollisia esteitä ja poistamaan niitä tukeakseen sellaisten henkilöiden osallistumista, jotka syystä tai toisesta jäävät helposti ulkopuolisiksi. On tärkeää huomioida, että työn on oltava pitkäjänteistä. Jos inklusiivisuus pysyy yhdistyksen hallituksen asialistalla vuodesta toiseen, on yhdistyksellä loistavat edellytykset saada aikaan myönteisiä muutoksia.

Taustaa

Tämä opas on suunnattu yhdistyksille, ja se on laadittu Pietarsaaren seudulla vuosina 2020–2022 käynnissä olleen Yhdistystoimintaa kaikille -hankkeen yhteydessä. Aineisto perustuu muun muassa kyselyyn (48 vastausta), yhdistyksille järjestettyihin online-keskusteluihin (60 yhdistystä) ja työpajoihin (15 yhdistystä). Hankkeen puitteissa on tehty aktiivista yhteistyötä kuntien kulttuuri- ja vapaa-ajanostojen kanssa. Kuntien tarjoama tuki ja kannustus on tärkeässä asemassa yhdistysten inklusiivisuustyössä. Hankkeen aikana on havaittu, että alueen yhdistyksillä on hyvin erilaiset lähtökohdat ulkomaalaistaustaisten henkilöiden osallistamiselle. On havaittu, että urheiluseurat ja erityisesti jalkapalloseurat ovat pitkällä maahanmuuttajien osallistamisessa joukkueen toimintaan. Kehitys johtuu muun muassa siitä, että harrastuksiin, joissa kieli ei ole keskeisenä elementtinä, on usein helpompi osallistua. On helpompaa liittyä sellaisen yhdistyksen toimintaan, jonka edus-

tamaa lajia harrastetaan kaikkialla maailmassa, kuin kokeilla yhdistystoimintaa aivan uuden lajin parissa. Tässä oppaassa on pyritty huomioimaan kaikenlaiset yhdistykset.

Vinkkejä oppaan käyttöön

Opas sisältää tietoa, vinkkejä ja käytännön harjoitteita, ja se soveltuu esimerkiksi koulutusmateriaaliksi yhdistysten hallituksille. Yhdistys voi joko keskittyä vain tiettyihin oppaan osiin tai käydä koko oppaan läpi. Kaikki lähteet on koottu oppaan loppuun. Toivomme, että opas herättää ajatuksia ja tarjoaa konkreettisia vinkkejä matkalle kohti inklusiivisempaa yhdistystoimintaa. Onnea matkaan!

YHDISTYSTOIMINTAA KAIKILLE

"Föreningsliv för alla – Yhdistystoimintaa kaikille" oli Centria-ammattikorkeakoulun (hankkeen pää toteuttaja), Yrkesakademin i Österbotten (YA) -ammattikoulun ja Pietarsaaren seudun kotouttamisyksikön yhteistyöhanke. Jokaisella osapuolella oli hankkeessa erilainen tehtävä. Centria keskittyi yhdistysten näkökulmaan ja muun muassa laati tämän oppaan. YA tuotti maahanmuuttajille suunnattua koulutusmateriaalia. Kotouttamisyksikkö keskittyi maahanmuuttajien ja yhdistysten kohtaamiseen ja kehitti esimerkiksi vapaaehtoistyön mallin. Kaikki hankkeen puitteissa tuotetut materiaalit löytyvät Pietarsaaren kaupungin verkkosivuilta. Hankkeen tavoitteena oli maahanmuuttajien osallistaminen suomalaiseen yhdistystoimintaan. Sosiaalisten verkostojen vahvistaminen puolestaan parantaa maahanmuuttajien työelämämahdollisuuksia. Projektin toimi myös toiseen suuntaan eli projektissa kannustettiin yhdistyksiä ottamaan vastaan uusia jäseniä ja talkoolaisia. Hanketta rahoittivat Euroopan sosiaalirahasto ja Svenska kulturfonden.

Kiitokset

Tämä opas on syntynyt yli kaksi vuotta kestäneen Yhdistystoimintaa kaikille -hankkeen tuloksena ja monien eri ihmisten ja hankkeiden innoittamana. Haluamme kiittää erityisesti kaikkia hankkeeseen osallistuneita yhdistyksiä. Lämpimät kiitokset hanketyöryhmän Eva Gäddalle, Melina Saarelle, Johanna Troberg-Dangille sekä Centrian kollegoille kaikesta avusta. Kiitos tutkijoille, jotka ovat jakaneet osaamistaan webinaareissa ja paneelikeskusteluissa. Olemme kiitollisia siitä, että Pietarsaaren, Luodon, Kruunupyyn, Pedersören ja Uudenkaarlepyyn kulttuuri- ja vapaa-ajanosastojen vastuuhenkilöt ovat jakaneet ajatuksiaan kanssamme.

Pietarsaarella 9.6.2022
Mona Groop-Sjöholm ja Laura Palovuori

MIKSI INKLUSIIVISUUS ON TÄRKEÄÄ YHDISTYKSISSÄ?

Suomalaiset ovat aktiivisia yhdistystoimijoita, ja Suomessa onkin noin 100 000 eri yhdistystä.¹ Yhdistyksillä on monella tapaa hyvin tärkeä rooli yhteiskunnassa. Myös maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta yhdistykset voivat olla merkittävässä asemassa.

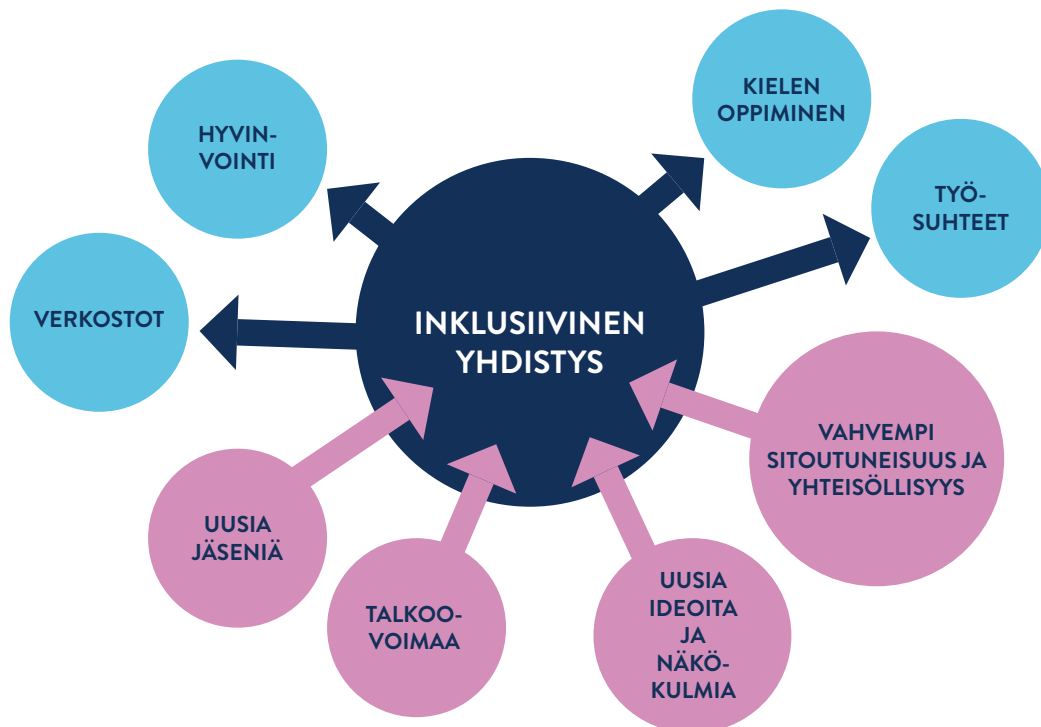
Yhdistykset ovat tärkeitä maahanmuuttajille

Maahanmuuttajilla ei useinkaan ole Suomessa verkostoja tai paikallisia kontakteja. Yhteyden löytäminen muihin on kuitenkin tärkeää hyvinvoinnin, kielen oppimisen ja työllistymisen kannalta. Tässä yhdistykset voivat olla avuksi. Yhdistykset tarjoavat yhteisön, jossa maahan-

muuttajat voivat tutustua luontevasti paikallisiin, harjoitella kieltä ja verkostoitua.

Maahanmuuttajat voivat tukea yhdistysten toimintaa

Monet yhdistykset tarvitsevat uusia jäseniä ja lisää talkoovoimaa. Kun yhdistys pyrkii osallistamaan toimintaansa erilaisia kohderyhmiä, ja myös sellaisia, jotka kieleltään ja kulttuuriltaan eroavat kantasuomalaisista, se kerryttää uusien jäsenten ja talkooviemien lisäksi uusia ideoita ja näkökulmia. Inklusiivisessa yhdistyksessä kaikki osallistujat tuntevat itsensä tervetulleiksi ja osaksi yhteisöä, mikä lisää sitoutuneisuutta ja yhteisöllisyyttä jäsenten kesken.

Kuva 1. Yhdistykset ovat tärkeitä maahanmuuttajille, ja maahanmuuttajat puolestaan voivat tukea yhdistyksen toimintaa monin tavoin.

OSA 1

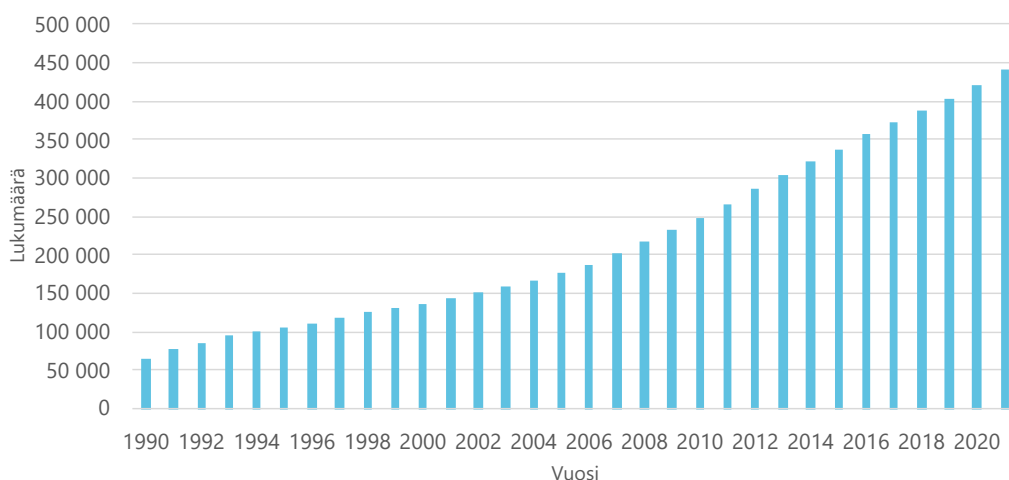
Maahanmuutto Suomeen

- Maahanmuuton lisääntyminen
- Pieni sanasto
- Millainen on teidän yhdistyksenne tilanne?

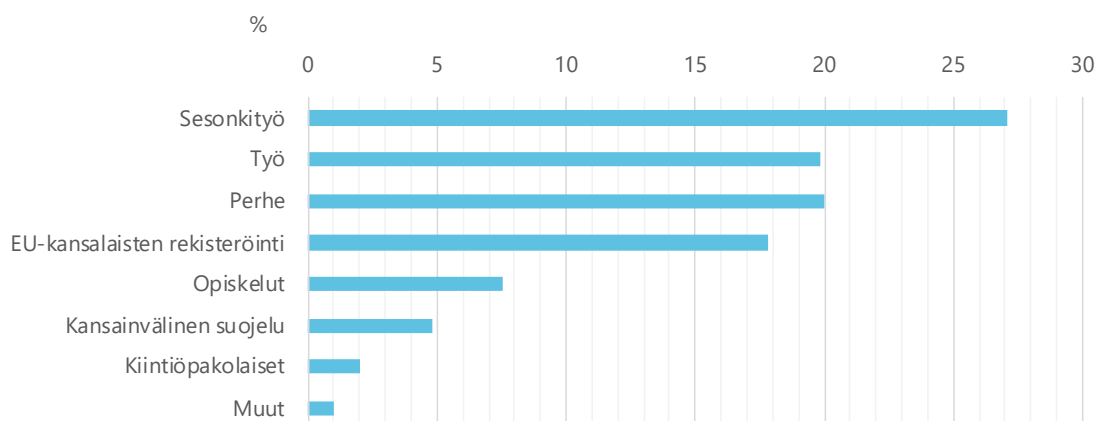
Maahanmuuttotilastoihin ja muuttoliikkeen taustalta löytyviin syihin perustuva keskustelu voi lisätä ymmärrystä maahanmuuttajien tilanteesta.

MAAHANMUUTON LISÄÄNTYMINEN

Kaavio 1. Ulkomailla syntyneiden määrä Suomessa 1990-2021

Kaavio 2. Maahanmuuttoviraston myöntämät ensimmäiset oleskeluluvat ja EU-kansalaisten oleskeluluvan rekisteröinti vuonna 2020 (%)

Suomessa asuu entistä enemmän ulkomaalais-taustaisia ihmisiä, ja he näkyvät myös suomalais-ten arjessa. Kaaviosta 1 on havaittavissa selkeä kasvu Suomessa asuvien ulkomaalaistaustaisten henkilöiden määrässä vuosina 1990–2021.²

Kaaviossa 2 on esitetty oleskeluluvan myöntä-misen syy ja se, millä perusteella EU-kansalais-ten oleskelulupia on rekisteröity vuonna 2020. Suomessa yleisimmät maahanmuuton syyt

vuonna 2020 olivat työ, perhe ja opiskelu. Myös EU-kansalaiset muuttavat Suomeen ensisijai-sesti työn perässä. Pieni osa saa kansainvälistä suojelua tai tulee Suomeen kiintiöpakolaisina.³ Suomen väestö ikääntyy ja työikäinen väestö vähenee, minkä seurauksena kaikilla aloilla ei ole riittävästi henkilöstöä. Työvoimapula voidaan ratkaista esimerkiksi maahanmuuton avulla.⁴ Maahanmuutto herättää runsaasti erilaisia nä-kemyksiä, ja siitä on tärkeää keskustella.

Pohdittavaa

Millaisia mielipiteitä olet kuullut maahanmuutosta? Yrittäkää löytää useita erilaisia näkökulmia maahanmuuttoon ja keskustelkaa niistä yhdessä.

Harjoitus "Keitä minun kunnassani asuu?"

Voit selvittää, minkä eri maiden kansalaisia kotikunnassasi asuu.

Toimi näin:

- Hae Tilastokeskuksen verkkosivuilta StatFin-tilastotietokanta. Valitse sivulta "siirry StatFin-tilastotietokantaan". Valitse sitten "väestörakenne" ja seuraavaksi "11rh – Kansalaisuus sukupuolen mukaan kunnittain".
- Mene kohtaan "alue", kirjoita oma kuntasi hakukenttään ja napsauta suurennuslasin kuvaa.
- Mene kohtaan "kansalaisuus" ja napsauta kohtaa "valitse kaikki".
- Siirry sivun alaosaan ja valitse "näytä taulukko". Näin saat näkyviin taulukon kuntasi asukasmäärästä kansalaisuuden mukaan ja voit tarkastella, kuinka monilla asukkaista on Suomen kansalaisuus ja ketkä taas ovat jonkin muun maan kansalaisia.

PIENI SANASTO

Turvapaikanhakija: Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Turvapaikanhakija saa pakolaisaseman, jos hänelle annetaan turvapaikka.⁵

Pakolainen: Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkupeuran, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka UNHCR katsoo olevan pakolainen.⁵

Kiintiöpakolainen: Kiintiöpakolaisilla tarkoitetaan pakolaisia, jotka valitaan Suomeen niin sanotussa pakolaiskiintiössä. Tätä ennen he ovat paenneet kotimaastaan tai pysyvästä asuinmaastaan toiseen maahan, johon he eivät kuitenkaan voi pysyvästi asettua asumaan. Suomeen otetaan pakolaiskiintiössä henkilöitä, jotka YK:n pakolaisjärjestö UNHCR on katsonut pakolaisiksi.⁶

EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinti: Euroopan unionin, Liechtensteinin tai Sveitsin kansalaiset, jotka oleskelevat Suomessa yli kolme kuukautta, voivat hakea oleskeluoikeuden rekisteröintiä.⁷

Kiintiöpakolaisen ja turvapaikanhakijan ero: Turvapaikanhakijat saapuvat Suomeen omin neuvoin ja heidän kansainvälisen suojelun tarpeensa arvioidaan vasta Suomessa. Turvapaikkahakemuksen voi jättää vain Suomen rajojen sisäpuolella. Turvapaikanhakija saa pakolaisaseman Suomessa, jos hänelle myönnetään turvapaikka. Kiintiöpakolaisella sen sijaan on jo Suomeen tullessa Suomen hänelle myöntämä oleskelulupa neljäksi vuodeksi ja pakolaisasema Suomessa.⁶

Kausityöntekijä: Kausityöllä tarkoitetaan työtä maatalouden ja matkailun alalla, jota tehdään tiettyinä vuodenaikoina. Kausityö edellyttää tiettyyn aikaan vuodesta työvoimaa huomatta-

vasti enemmän kuin tavallinen työ. Kausityön kesto voi olla enimmillään 9 kuukautta 12 kuukauden ajanjaksolla.⁸

Oleskelukortti: Poliisin myöntämä oleskeluoikeudesta Suomessa todistava kortti EU-kansalaisen perheenjäsenelle, joka ei itse ole EU-kansalainen. Kortin sirulle tallennetaan biometrisinä tunnisteina muun muassa kasvokuva ja kaksi sormenjälkeä. Oleskelukortti ei ole virallinen henkilöllisyystodistus.⁵

Oleskelulupa: Lupa saapua toistuvasti maahan ja oleskella maassa. Myönnetään ulkomaalaiselle muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten. Oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä. Oleskelulupa voidaan myöntää esimerkiksi työntöön, elinkeinonharjoittamisen, opiskelun tai perhesiteen perusteella.⁵

Ketä voi kutsua maahanmuuttajaksi? Maahanmuuttajaksi kutsutaan Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti.⁹

Kuka voi hakea turvapaikkaa tai kansainvälistä suojelua Suomessa? Turvapaikkaa voi lain mukaan hakea kuka vain, mutta vain Suomen valtion alueella. Oikeus turvapaikan hakemiseen perustuu kansainvälisiin sopimuksiin, jotka velvoittavat Suomea ja muita EU-maita antamaan kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Taustalla on ajatus, että ihminen voi hakea turvaa toisesta maasta, jos hän joutuu tilanteeseen, jossa ei voi saada suojelua omasta kotimaastaan. Jos turvapaikanhakija saa myönteisen päätöksen eli joko turvapaikan tai toissijaista suojelua, hän on silloin saanut oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella.¹⁰

MILLAINEN ON TEIDÄN YHDISTYKSENNE TILANNE?

- Osallistuuko yhdistyksen toimintaan maahanmuuttajia?
- Toimiiko yhdistyksessä maahanmuuttajia vastuutehtävissä (hallituksen jäseninä, valmentajina, ryhmänjohtajina tms.)?
- Onko yhdistyksenne säännöllisesti tekemisissä maahanmuuttajien kanssa?
- Kaipaako yhdistyksenne lisää jäseniä?

OSA 2

Inklusiivisuus ja normit

- **Mitä tarkoittavat inklusiivisuus, normit ja normikritiikki?**
- **Normit individualistisessa ja kollektivistisessä kulttuurissa**
- **Normit markkinoinnissa**

Inklusiivisuutta ja normeja pohtimalla voi yhdistyksen toiminnasta löytyä kaavoja, jotka saattavat olla esteenä tiettyjen henkilöiden osallistumiselle.

ERILAISIA TAPOJA OLLA MUKANA YHTEISKUNNASSA

Assimilaatio

Assimilaatio eli sulauttaminen tai sulautuminen tarkoittaa, että vähemmistö omaksuu valtaväestön käytöksen, arvot, rituaalit ja uskomukset ja hylkää oman kulttuurinsa.¹¹

Separaatio

Separaatio eli erottelu tarkoittaa, että yksilöt hylkäävät valtaväestön kulttuurin ja säilyttävät vain oman alkuperäiskulttuurinsa.¹²

Ekskluusio

Ekskluusio eli pois sulkeminen tai syrjäyttäminen tarkoittaa sitä, että yksilöt jäävät yhteiskunnan ulkopuolelle, ja heidän on vaikeaa olla osallisena yhteiskunnassa tai heitä ei pyydetä osallistumaan.¹³

Integraatio

Integraatio eli kotoutuminen tapahtuu, kun yksilöt pystyvät omaksumaan valtaväestön kulttuuriset normit säilyttäen samalla alkuperäisen kulttuurinsa.¹²

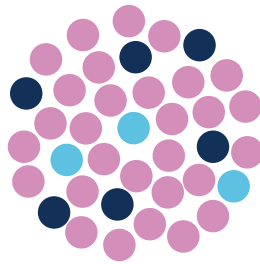

Inkluisio

Inkluisio eli mukaan ottaminen tarkoittaa, että jokainen ihminen otetaan mukaan osaksi ryhmää tai yhteisöä.^{14, 15}

Inkluusio keskiössä

Inklusiivisessä eli mukaanottavassa yhteisössä jokaisen on hyvä olla. Jokainen voi tuntea kuuluvansa joukkoon ja olevansa hyväksytty omana itsenään.^{16, 17}

Ajattelemisen arvoista

- Mitä tarkoittaa se, että yksilö saa olla oma itsensä ryhmässä tai yhdistyksessä?
- Saako yhdistyksessämme jokainen olla oma itsensä? Onko jokaisella mahdollisuus vaikuttaa ryhmään tai muuttaa sitä?
- Mitä rutiineja meillä on silloin, kun tapaamme? Mitä kirjoittamattomia sääntöjä yhdistyksessämme on?

Mietittävää

”Miltä tuntuu asua Suomessa?”
”Kaipaako kotiin?”

Nämä kysymykset saattavat joidenkin mielestä tuntua epämiellyttäviltä. Toki toivoisimme, että meidät kaikki nähtäisiin yksilöinä, ja että muut eivät tekisi olettamuksia sen perusteella, mistä tulemme tai miltä näytämme. Henkilö, jolla on ulkomaalainen tausta, on saattanut asua Suomessa vuosikymmeniä ja tuntee olonsa kotoisaksi juuri Suomessa.

Harjoitus

– Oletko etuoikeutettu?

Se, että on syntynyt Suomessa, kuuluu samaan kulttuuriin kuin valtaväestö ja tuntee paikallisia ihmisiä, antaa tiettyjä etuoikeuksia, joita maahanmuuttajilla ei ole. Tämä harjoitus auttaa tiedostamaan ihmisten lähtökohtien eroavaisuuksia.^{18, 19}

Tee näin:

Lue läpi seuraavat väittämät ja mieti, vastaatko myöntävästi vai kieltävästi.

- Tulen kuulluksi työpaikalla / luokahuoneessa.
- Olen voinut itse valita, mitä teen työkseni.
- En pelkää olla suuressa ihmisjoukossa.
- Pyhäpäiväni on merkitty punaisella värillä kalenteriin.
- Vanhempani ja opettajani ovat saaneet minut tuntemaan, että minusta voi tulla mitä vain haluan.
- Pääsen vaikeuksitta sisään rakennukseen, vaikka siellä olisi rappusia.
- Voin kävellä käsi kädessä rakkaani kanssa ilman, että minua tuijotetaan oudosti.
- En pelkää mennä yksin kotiin iltaisin.
- Minun ei ole koskaan tarvinnut kertoa sukulaisilleni seksuaalista suuntautumistani.
- Minua ei ole koskaan kohdeltu epäoikeudenmukaisesti sukupuoleni takia.
- Minun ei tarvitse huolehtia, onko rahaa jäljellä loppukuusta.

- Työhakemustani ei ole koskaan sivuutettu, koska nimeni on suomalainen.

- Tunnen, että äidinkieltäni, uskontoani ja kulttuuriani arvostetaan yhteiskunnassani.

- Voin ostaa ihon väristä laastaria, joka on samanväristä kuin ihoni.

- Ihmiset eivät koskaan vilkuile minua epäluuloisesti kadulla.

- Kukaan ei ole kysynyt, mistä oikeastaan olen kotoisin.

- Minulla on EU-passi.

- Kukaan ei ole kyseenalaistanut mahdollisuuttani olla vanhempi.

- Voin asioida virastoissa ilman tulkkia.
Joka päivä voin lukea lehdistä menestyvistä ihmisistä, jotka näyttävät samalta kuin minä.

- Jos vierailisin eduskunnassa, ihmiset uskoisivat, että olen kansanedustaja.

Jos vastasit myöntävästi useaan kysymykseen, olet etuoikeutettu. Mitä ajatuksia kysymykset herättävät?

MITÄ OVAT NORMIT JA NORMIKRIITTISYYS?

Normit ovat yhteiskunnallisia oletuksia ja odotuksia siitä, mitä pidetään yleisesti hyväksyttävänä, ”normaalina” tai ideaalina tietyssä tilanteessa tai asiayhteydessä. Normeilla on valtaa. Ne voivat olla tiedostettuja tai tiedostamattomia. Niissä on usein kyse esimerkiksi siitä, miltä ihmisen tulee näyttää tai miten hänen tulee toimia.²⁰

Riippumatta siitä, missä ympäristössä toimimme, oletetaan meidän aina käyttäytyvän normien mukaisesti. Eri ryhmissä ja yhteyksissä voivat normit erota toisistaan. Käyttäydymme eri tavoin esimerkiksi silloin, kun vietämme aikaa ystäviemme kanssa tai silloin kun tapaamme opettajan tai työpaikan esimiehen.²¹ Normit ovat oletuksia, joita ei sanota ääneen. Jos joku rikkoo tällaista ääneen lausumatonta sääntöä, tuntuu usein vaikealta ottaa asia esiin ja keskustella siitä.

Normitietoisuudella tai normikriittisyydellä tarkoitetaan tietoisuutta niistä yhteiskunnallisista normeista, jotka ohjaavat esimerkiksi arvostusten ja käsitysten muodostumista. Normitietoisuuden avulla voidaan tehdä näkyväksi ja analysoida tällaisia normeja ja niiden vaikutuksia esimerkiksi yhteiskunnassa, kouluissa tai työpaikoilla. Normikriittinen ajattelu voi olla avuksi silloin, kun ollaan kanssakäymisissä ihmisten kanssa, joilla on erilainen kulttuurinen tausta kuin itsellä.^{20, 21}

Normien **hyvä puoli** on se, että ne helpottavat arkea, tiedämme millaista käytöstä meiltä odotetaan eri tilanteissa, ne myös ohjaavat meitä toimimaan ryhmässä. Kaupassa me esimerkiksi jonotamme, kun haluamme maksaa ostokset.²¹

Normien **huono puoli** on se, että ne asettavat meille raamit, jotka eivät sovi kaikille. Voi tuntua raskaalta, jos on pakko yrittää olla samanlainen kuin muut tullakseen hyväksytyksi.²¹

NORMIT INDIVIDUALISTISESSA JA KOLLEKTIIVISESSA KULTTUURISSA

Kulttuureista keskusteltaessa erotetaan usein toisistaan individualistinen ja kollektiivinen kulttuuri. Kollektiivisessa kulttuurissa yhteisön tarpeita pidetään tärkeämpinä kuin yksilön tarpeita. Individualistisessa kulttuurissa keskitytään yksilön tarpeisiin.²² Normit individualistisessa ja kollektiivisessa kulttuurissa eroavat toisistaan. On hyvä tiedostaa, että normit vaikuttavat siihen, kuinka miehet ja naiset voivat seurustella keskenään, kuinka tervehditään ja kuinka pukeudutaan.

Individualistisen kulttuurin erityispiirteitä

- Yksilö on keskiössä.
- Vastuu on yksilöllä, kuten vapaus tehdä omia valintoja.
- Sosiaaliturva on taloudellinen tuki valtiolta.

Kollektiivisen kulttuurin erityispiirteitä

- Vastuu on perheellä ja suvulla
- Yksilön valinnat ovat sidottuja yhteisöön.
- Perhe ja suku takaavat sosiaalisen ja taloudellisen turvallisuuden.

Ajattelemisen arvoista

Monet maahanmuuttajataustaiset lapset elävät joka päivä eri kulttuureissa, kotona ja koulussa saattaa olla varsin erilaista. Maahanmuuttaja tarvitsee aikaa tottuakseen uusiin normeihin ja arvoihin. Avun tarjoaminen ja asioiden selittäminen voi tuoda helpotusta!

Mietittävää

- Mitä normeja on arjessasi?
- Mitä tapahtuu, jos omat normisi menevät ristiin toisen henkilön normien kanssa?

NORMIT MARKKINOINNISSA

Yksi tapa tutkia normeja on perehtyä markkinointimateriaaleihin. Perehtymällä yhdistyksen viestinnässä käytettyihin kuviin voi välttää stereotyyppioita ja valita kuvia, jotka edustavat useita eri yhteiskuntaryhmiä. Vaihtelemalla yhdistystä edustavia kuvia yhdistys voi viestittää, että kaikki ovat tervetulleita.

Pohdittavaa

Tarkastele alla olevia kuvia.
Millaisia ajatuksia ne herättävät?

Sukupuolinormi ja valkoisuusnormi

Kaksi markkinointia koskevaa tärkeää normia ovat sukupuolinormi ja valkoisuusnormi. Sukupuolinormi määrittää, mitä pidetään miehekkäänä tai naisellisenä, esimerkiksi näin: ”Työt pitävät nukeista, ja pojat ovat rohkeita ja kovaäänisiä”. Valkoisuusnormin lähtökohtana on, että normaali ihonväri on vaalea, minkä vuoksi esimerkiksi ”ihonväriset” laastarit ovat vaalean beigejä.²¹ Toinen tärkeä kuvaviestinnässä huomioitava näkökohta on se, että vieraista kulttuureista tulevia naisia pidetään usein avun tarvitsijoina, ei vahvoina naisina, joilla on omat mielipiteensä.

OSA 3

Inklusiivinen viestintä ja jäsenrekrytointi

- Inklusiivinen viestintä ja jäsenrekrytointi
  - Käytännön vinkkejä

Tämä luku tarjoaa uusia näkökulmia viestinnän ja jäsenrekrytoinnin suunnitteluun.

INKLUSIIVINEN VIESTINTÄ

Inklusiivinen viestintä tarkoittaa selkeää ja kaikkia kunnioittavaa viestintää ilman stereotypioita.²⁴

Miksi?

Inklusiivisen viestinnän käyttäminen edistää sekä jäsenten hyvinvointia että sitoutumista yhdistykseen. Kun ihminen kokee tulevansa nähdyksi ja kuuluvansa ryhmään, hänen on helpompi esittää omia ajatuksiaan ja ideoitaan.

Milloin?

Inklusiivista kieltä kannattaa käyttää sekä yhdistyksen toiminnassa että ulkoisessa viestinnässä. Mahdollisia asiayhteyksiä ovat esimerkiksi harjoitukset, yhdistyksen esittelyt, yhdistyksen verkkosivut sekä tiedotusmateriaalit.

Harjoitus 1

Tutustukaa oman tai jonkin toisen yhdistyksen verkkosivuihin, Facebook-sivuun ja / tai Instagram-tiliin. Pohtikaa seuraavia asioita:

- Löytyykö sivulta selkeät ja ajantasaiset yhteystiedot?
- Tarkastelkaa kuvia normikriittisestä näkökulmasta.
- Käytetäänkö sivuilla selkeää ja helppolukuista kieltä? Ymmärtäisitkö itse kaikki tiedot, jos olisit vasta muuttanut Suomeen ja opiskellut suomea vasta vähän aikaa?

Harjoitus 2

Jos yhdistyksenne käyttää viestinnässä jotakin viestisovellusta, lukekaa muutamia viime aikoina lähettämianne viestejä. Ymmärtäisitkö itse kaikki lähetetyt tiedot, jos olisit vasta muuttanut Suomeen ja opiskellut suomea vasta vuoden ajan? Miten viestejä voisi yksinkertaistaa?

VINKKEJÄ VIESTINTÄÄN

Kokoukset, harjoitukset ja tapaamiset

- Jäsenille suunnatussa tiedottamisessa kannattaa käyttää yksinkertaista ja selkeää kieltä sekä tekstissä että puheessa.
- Kun pelkkä kieli ei riitä, onnistuu kommunikointi näyttämällä kuvia, etsimällä tietoa internetistä ja käyttämällä kehonkieltä.

Tekstiviestit

- On tärkeää kirjoittaa helppolukuisia viestejä ja painottaa selvästi tärkeimpiä tietoja.
- Tekstiviesteissä on suositeltavaa käyttää emojiä.
- Jäsenille voi lähettää navigointisovelluksen kautta linkin, josta löytyy saapumisohteet tapaamispaikalle.
- Tapaamispaikasta ja vastuuhenkilöstä voi ottaa kuvan ja jakaa sen viestin yhteydessä.
- On tärkeää varmistaa, että kaikki ovat ymmärtäneet yhdistyksen jakamat tiedot, ja tarjota tarvittaessa apua.
- Kannattaa nauhoittaa lyhyitä ääniviestejä / videoviestejä täydentämään tekstiviestejä.

Sähköposti

- Sähköpostiviesteissä kannattaa käyttää yksinkertaista ja selkeää kieltä ja mainita tärkeimmät asiat heti alussa.
- Henkilökohtainen viestintä on aina tehokkainta, joten yleisiä sähköpostiviestejä kannattaa tarvittaessa täydentää henkilökohtaisilla viesteillä. Yleiset sähköpostiviestit voivat tuntua jopa niin persoonattomilta, että ne jätetään lukematta.

Verkkosivu

- Yhdistyksen verkkosivustosta kannattaa tehdä mahdollisimman helppolukuinen ja selkeä.
- Yhdistyksen yhteystiedot on syytä pitää ajan tasalla. Yhteystiedot kannattaa merkitä selkeästi esimerkiksi puhelinkuvakkeella.
- Sivuille kannattaa lisätä tietoa eri kielillä, mikäli mahdollista.
- Muista varmistaa, että monimuotoisuus näkyy yhdistyksen verkkosivuilla.

INKLUSIIVINEN JÄSENHANKINTA

Inklusiivinen jäsenhankinta tarkoittaa rekrytointia, joka tavoittaa monia eri yhteiskuntaryhmiä.^{25,26}

Miksi?

Kun yhdistys huomioi jäsenhankinnassa inklusiivisuuden ja normit, sen on helpompi houkuttaa mukaan erilaisista taustoista tulevia ihmisiä. Seurasta tulee tällöin entistä useampien silmissä kiinnostava, ja samalla monimuotoisuus lisääntyy. Monille yhdistyksille jäsenhankinta vaikuttaa yleisesti ottaen olevan haastavaa. Lähestymällä asiaa inklusiivisuuden näkökulmasta on mahdollista löytää aivan uusia rekrytointimahdollisuuksia.

Miten?

Pohtikaa yhdistyksenne jäseniä. Puuttuuko jäsenistöstänne yhteiskuntaryhmiä, jotka voisitte tavoittaa? Kannustakaa nykyisiä jäseniä kertomaan muille yhdistyksen toiminnasta ja rohkaisemaan näitä mukaan kokeilemaan. Keskustelkaa inklusiivisuudesta ja normeista säännöllisesti yhdistyksessä, jotta jäsenet muistavat huomioida periaatteenne jäsenhankintaa tehdessään. Yhdistyksen toiminnasta kiinnostuneet etsivät usein tietoa verkkosivujen ja sosiaalisen median kautta, joten muistakaa huomioida inklusiivisuus myös viestinnässänne.

Milloin?

Jotta jäsenhankinnasta tulisi pitkällä aikavälillä inklusiivisempaa, asiasta on keskusteltava säännöllisesti, ja lisäksi on tarkasteltava koko yhdistyksen toimintaa ja rakenteita.

Harjoitus

Kuvittele, että olet uusi paikkakunnalla ja haluat liittyä yhdistykseen. Mitä sinun tarvitsee tietää? Mistä etsit tietoa? Millaisia haasteita saatat kohdata? Mikä helpottaisi liittymistä?

VINKKEJÄ JÄSEN- HANKINTAAN

Aktiivinen tiedottaminen

- Tiedottakaa toiminnasta paikallislehdessä ja paikallisessa kotouttamisyksikössä.
- Pyytäkää eri kieliryhmiin kuuluvia levittämään tietoa tapahtumista. Jos joku tuntee kohderyhmään kuuluvia ihmisiä ja puhuu heidän kieltään, hän voi toimia yhdistyksen yhteyshenkilönä.
- Laittakaa tiedotteita koulun ilmoitustauluille. Tiedottakaa toiminnasta koulun kokoontumisissa tai oppitunneilla.

Tapaamiset

- Järjestäkää mahdollisuus osallistua yhdistystoimintaan yhdessä jonkun kanssa. Kokeileminen on turvallisempaa yhdessä.
- Ilmoittakaa selvästi, mitä toimintaan tarvitaan mukaan, kuten kahvirahaa, jumppavaatteet ja jumppapakengät.

Hallitus

- Nimetkää uusille jäsenille yhteyshenkilö / ohjaaja. Järjestäkää tapaaminen kaikille kiinnostuneille ja uusille jäsenille.
- Keskustelkaa jäsenhankinnasta säännöllisesti hallituksessa.
- Pohtikaa normeja ja kirjoittamattomia sääntöjä, jotka saattavat estää vieraista kulttuureista tulevia osallistumasta yhdistyksen toimintaan.

Vierailut

- Käykää säännöllisesti tapaamassa maahanmuuttajia esimerkiksi kieli-kahviloissa ja kertokaa yhdistyksestä. Henkilökohtainen tiedottaminen kannattaa, sillä silloin yhdistys saa kasvot ja mukaan on helpompi tulla.

Koko perhe mukaan

- Tiedottakaa aktiivisesti myös lasten / nuorten perheitä ja kutsukaa heidät mukaan toimintaan. Voisivatko vanhemmat tehdä jotakin yhdessä odottaessaan lapsia?

Perustiedot

- On tärkeää kertoa, mitä yhdistystoimintaan sisältyy. Vasta Suomeen muuttaneille yhdistystoiminta voi olla jotakin aivan uutta. Nimetkää vastuuhenkilöt ja laittakaa heidän kuvansa esille. Selittäkää, miksi jäsenmaksu on maksettava. Kertokaa, mitä talkootyö on ja mitä se tarkoittaa yhdistyksessänne.

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

Ennen tapaamista

- Tärkeää toimintaa suunniteltaessa on hyvä huomioida eri uskontokuntien juhla-ajat.
- Miettikää, tarvitaanko tietyissä yhteyksissä tulkkia.
- Tapaamiset kannattaa aloittaa kahvi- / teetarjoilulla, jotta osallistujat ehtivät ajoissa mukaan varsinaiseen ohjelmaan. Tarjoilu myös helpottaa muihin osallistujiin tutustumista.
- Järjestäkää leikkinurkkaus lapsille, jotta vanhempien on helpompi osallistua tapaamisiin.
- Aikataulut kannattaa pitää joustavina, kun mukaan kutsutaan maahanmuuttajia/muista kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä, sillä heidän aikakäsityksensä poikkeaa usein suomalaisista tottumuksista.

Tapaamisen aikana

- Kaikki eivät juo kahvia tai syö sianlihaa. Muistakaa siis tarjota eri vaihtoehtoja.
- Kun paikalla on uusia osallistujia, on hyvä aloittaa tapaaminen esittelykierröksellä.
- On tärkeää muistaa, että vieraasta kulttuuri- ja kielitaustasta tulevien osallistujien voi olla vaikea pysyä mukana, jos asioista puhutaan nopeasti/murteella / yhdistyksen sisäistä jargonia käyttäen. Tällöin on hyvä järjestää joku istumaan maahanmuuttajien kanssa ja tarvittaessa selittämään näille, mistä puhutaan. Osallistujien voi myös olla vaikeaa ilmaista itseään, koska kaikki eivät välttämättä osaa lukea ja kirjoittaa laisinkaan tai ainakaan eivät suomeksi/ruotsiksi.
- Kuunnelkaa yhdistyksen uusia jäseniä. Tutustukaa heihin ja kysykää, mitä he haluavat tehdä.
- Osallistujia kannattaa rohkaista tutustumaan uusiin jäseniin.

Yleisiä vinkkejä

- Keskustelkaa maahanmuuttajien kanssa siitä, miten erilaisia haasteita on paras ratkaista. Kaikkia vastauksia ei tarvitse olla valmiina.
- Keskustelkaa inklusiivisuudesta säännöllisesti yhdistyksen hallituksessa ja pyrkikää tunnistamaan mahdolliset toimintaan osallistumisen kynnykset / esteet. Pitäkää keskustelu aktiivisena.

OSA 4

Harjoitukset

Luku sisältää
toiminnan arviointiin ja
toimintasuunnitelman
laadintaan liittyviä
harjoituksia.

HARJOITUKSIA TOIMINNAN ARVIOIMISEKSI JA TOIMINTA- SUUNNITELMAN LAATIMISEKSI

Seuraavien harjoitusten tarkoituksena on auttaa arvioimaan yhdistyksen toimintaa ja laatimaan toimintasuunnitelman, mutta hieman eri tavoin. Yhdistyksenne saa vapaasti valita, mikä harjoitus sopii parhaiten juuri teille.

Inklusiivinen yhdistys – itsearviointikysymykset sopivat useimmille yhdistyksille.

Yhdistystalo-harjoitus on hyvä ratkaisu, jos yhdistyksellä on käytössään useita eri paikkoja ja tiloja, esimerkiksi treenikenttä, pukuhuone ja kokoontumistilat.

Tarkoituksena on havaita mahdollisia haasteita ja suunnitella toimenpiteitä, jotka helpottavat yhdistystoiminnan ulkopuolelle jäävien jäsenten osallistumista. Näin on mahdollista auttaa eri kulttuuritaustaisten ihmisten lisäksi myös muita, jotka jostakin syystä jäävät helposti ulkopuolisiksi.

Inklusiivinen yhdistys – itsearviointikysymykset

Itsearviointikysymysten avulla voitte analysoida yhdistyksenne inklusiivisuutta eri aihealueiden kautta. Itsearviointikysymykset auttavat teitä käymään läpi yhdistyksen toiminnan, viestinnän, jäsenistön ja päätöksenteon sekä löytämään konkreettisia kehittämismahdollisuuksia. Jos jokin kysymys tuntuu epäolennaiselta tai siihen on vaikea vastata, voitte jättää kysymyksen väliin.

Muista: Kysymysten tarkoitus on auttaa yhdistystänne ottamaan pieniä askelia eteenpäin. Kyseessä ei ole koe, jossa pitää vastata kaikkeen oikein. Kun yhdistyksenne käyttää aikaa näiden asioiden pohittamiseen yhdessä, olette jo matkalla oikeaan suuntaan!

Toimi näin: Käykää kysymykset läpi. Keskustelkaa ja tehkää muistiinpanoja. Ryhtykää sitten laatimaan toimintasuunnitelmaa (ks. sivu 35).

Toiminta

Käykää kaikki kysymykset läpi. Keskustelkaa niistä ja arvioikaa ne asteikolla 1–3 seuraavasti:

1: Kehitystä tarvitaan 2: Toimii kohtalaisen hyvin 3: Toimii hyvin.

Kirjatkaa sitten pohdintoja ja mahdollisia parannusehdotuksia oikeanpuoleiseen sarakkeeseen.

Kysymyksiä

Pohdintaa ja mahdollisia parannusehdotuksia

Osallistuuko yhdistyksen toimintaan maahanmuuttajia?	1 2 3	
Toimiiko yhdistyksessä maahanmuuttajia vastuutehtävissä (hallituksen jäsenenä, valmentajina, ryhmänjohtajina)?	1 2 3	
Onko uusien jäsenten helppo liittyä yhteisöön?	1 2 3	
Saavatko uudet osallistujat vaikuttaa yhdistyksen toimintaan?	1 2 3	
Saako uusi osallistuja olla oma itsensä, vaikka hän poikkeaisi normista (esim. ulkonäkö, tausta, ikä)?	1 2 3	
Oletteko tietoisia kollektivistisissä kulttuureissa (joissa vastuu on perheellä / suvulla) tyypillisistä normeista, jotka vaikuttavat esim. naisten ja miesten yhteisöön, naisten pukeutumiseen ja tyttöjen mahdollisuuksiin osallistua urheiluun kodin ulkopuolella?	1 2 3	
Tiedättekö, miten juhlapyhät ajoittuvat eri uskonnoissa, jotta voitte tarvittaessa huomioida ne toiminnan suunnittelussa?	1 2 3	
Tarjoatteko vaihtoehtoja kahville, alkoholille, sianlihalle ja gelatiinia sisältäville makeisille (gelatiini sisältää sianlihaa)?	1 2 3	
Aloitatteko tapaamiset vapaamuotoisella kahvi- / teetarjoilulla, jotta myöhässä tulevat ehtivät mukaan varsinaiseen toimintaan?	1 2 3	
Onko lapsille tarjolla ohjelmaa tai esimerkiksi leikkinurkkaus, jotta vanhempien on helpompi osallistua toimintaan?	1 2 3	
Oletteko hakeneet tukea jostakin rahastosta, joka tukee monikulttuurista työtä?	1 2 3	

Jäsenet

Käykää kaikki kysymykset läpi. Keskustelkaa niistä ja arvioikaa ne asteikolla 1–3 seuraavasti:

1: Kehitystä tarvitaan 2: Toimii kohtalaisen hyvin 3: Toimii hyvin.

Kirjatkaa sitten pohdintoja ja mahdollisia parannusehdotuksia oikeanpuoleiseen sarakkeeseen.

Kysymyksiä

Pohdintaa ja mahdollisia parannusehdotuksia

Tiedotatteko toiminnasta kouluissa (koulun ilmoitustaululla, oppitunneilla)?	1 2 3	
Pidättekö paikallisen kotouttamistoiminnan koordinaattorin ajan tasalla toiminnastanne?	1 2 3	
Oletteko kertoneet maahanmuuttajille toiminnastanne paikallisissa tapaamispaikoissa, kuten kielikahviloissa?	1 2 3	
Huomioitteko toiminnassa osallistujien perheet esimerkiksi tarjoamalla vanhemmille jotakin ohjelmaa samalla, kun lapset osallistuvat toimintaan?	1 2 3	
Ilmoitatteko selkeästi, mitä osallistujalla tulee olla mukana, kuten kahvirahaa, sisäkengät, jumppavaatteet tai välipala?	1 2 3	
Tarjoatteko uusille osallistumisesta kiinnostuneille tukihenkilön tai mahdollisuuden osallistua ensimmäiseen tapaamiseen yhdessä jonkun kanssa?	1 2 3	
Onko teillä säännöllisesti esimerkiksi avoimet ovet, jolloin kerrotte yhdistyksen toiminnasta ja jäseneksi liittymisestä?	1 2 3	
Keskusteletteko säännöllisesti jäsenhankinnasta yhdistyksen hallituksen kesken?	1 2 3	
Keskusteletteko mahdollisista esteistä, jotka voivat estää maahanmuuttajia osallistumista yhdistyksen toimintaan, sekä mahdollisista tavoista helpottaa osallistumista?	1 2 3	
Jaatteko avoimesti perustietoa yhdistystoiminnasta, kuten mitä talkootyö tarkoittaa tai mihin jäsenmaksut menevät?	1 2 3	

Viestintä

Käykää kaikki kysymykset läpi. Keskustelkaa niistä ja arvioikaa ne asteikolla 1–3 seuraavasti:

1: Kehitystä tarvitaan 2: Toimii kohtalaisen hyvin 3: Toimii hyvin.

Kirjatkaa sitten pohdintoja ja mahdollisia parannusehdotuksia oikeanpuoleiseen sarakkeeseen.

Kysymyksiä

Pohdintaa ja mahdollisia parannusehdotuksia

Pohtikaa, onko yhdistyksen viestintä ymmärrettävää, vaikka kohderyhmän äidinkieli ei olisikaan suomi.	1 2 3	
Löytyykö yhdistyksen verkkosivuilta ja sosiaalisesta mediasta selkeää ja helppolukuista tietoa?	1 2 3	
Onko yhdistyksen ilmoittautumisohjeet ja -lomakkeet helppo ymmärtää, ja tarjoatteko apua niiden täyttämisessä?	1 2 3	
Onko tapahtumista/tapaamisista mahdollista saada tietoa ääni- tai videoviesteinä, jos ei osaa lukea?	1 2 3	
Onko uusille jäsenille nimetty yhteyshenkilö, jolta voi pyytää lisätietoa?	1 2 3	
Löytyykö yhdistyksen verkkosivulta ja sosiaalisesta mediasta selkeät ja ajantasaiset yhteystiedot?	1 2 3	
Ovatko useat eri ikäryhmät, sukupuolet ja kulttuuritaustat edustettuina yhdistyksen verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa?	1 2 3	
Varmistatteko, että jäsenet ymmärtävät heille lähetettävät tiedot, ja tarjoatteko apua tarvittaessa?	1 2 3	
Vältättekö erityisjargonia, jota ulkopuoliset eivät ymmärrä?	1 2 3	
Oletteko harkinneet tulkkauksen tarjoamista tilaisuuksissanne?	1 2 3	

Päätöksenteko

Käykää kaikki kysymykset läpi. Keskustelkaa niistä ja arvioikaa ne asteikolla 1–3 seuraavasti:

1: Kehitystä tarvitaan 2: Toimii kohtalaisen hyvin 3: Toimii hyvin.

Kirjatkaa sitten pohdintoja ja mahdollisia parannusehdotuksia oikeanpuoleiseen sarakkeeseen.

Kysymyksiä

Pohdintaa ja mahdollisia parannusehdotuksia

Tavoitellaanko yhdistyksen hallituksessa monimuotoisuutta (ikä, sukupuoli, etninen tausta)?	1 2 3	
Pyydetäänkö hallitustoimintaan mukaan myös uusia henkilöitä eikä vain pitkäaikaisia jäseniä?	1 2 3	
Saavatko kaikki puheenvuoron hallituksen kokouksissa ja yhdistyksen vuosikokouksissa?	1 2 3	
Uskaltaako yhdistyksen johto tarkastella vanhoja tapoja ja tehdä muutoksia?	1 2 3	
Uskalletaanko hallituksessa keskustella epämukavista asioista?	1 2 3	
Onko kaikkien mielipide yhtä arvokas hallituksessa?	1 2 3	
Oletteko tietoisia mahdollisista näkymättömistä esteistä, jotka estävät jäseniä osallistumasta päätöksentekoon?	1 2 3	
Ymmärtävätkö kaikki yhdistyksen jäsenet, miten päätökset tehdään?	1 2 3	

Yhdistystalo

Yhdistystalo-harjoituksen avulla yhdistys voi havaita mahdollisia haasteita ja keksiä tapoja helpottaa eri syistä ulkopuolelle jäävien osallistumista.²⁷

Toimi näin:

Pohtikaa yhdistyksenne toimintaympäristöä ja keskustelkaa jokaisesta huoneesta alla olevan kuvan avulla. Esittäkää jokaisen huoneen kohdalla kysymyksiä ja pyrkikää vastaamaan niihin. Huoneet voivat olla fyysisiä tiloja tai jäsenten kohtaamispaikkoina toimivia ”huoneita”, jos yhdistyksellä ei esimerkiksi ole kokoustilaa vaan se kokoontuu eri paikoissa. Eri ympäristöissä voi olla erilaisia haasteita. Tehkää muistiinpanoja. Antakaa kaikille puheenvuoro!

Keskusteltuanne yhdistyksen tiloista, voitte koota ajatuksenne ja ideanne konkreettisesti toimintasuunnitelmaksi (ks. sivu 35).

Kysymyksiä

- Keitä huoneessa on? Ketkä siis ovat osallistujianne, tai ketkä eivät osallistu?
- Miltä osallistujat huoneessa näyttävät (ikä, sukupuoli, tausta)? Ketkä sopivat parhaiten huoneeseen? Ketkä eivät sovi niin helposti joukkoon?
- Millainen on osallistujien välinen suhde huoneessa? Tuntevatko kaikki toisensa hyvin? Onko olemassa sisäpiiriä? Jääkö joku ulkopuolelle? Saako jokainen olla oma itsensä?
- Käytetäänkö jargonia/sisäisiä koodeja, joita voi olla vaikea ymmärtää?
- Onko huoneessa koettu konflikteja/kulttuurien yhteentörmäyksiä?
- Voisitteko tehdä jotakin, jotta huone olisi inklusiivisempi? Haluatteko muuttaa tai kehittää jotain?

ULKO-OVI, KYNNYS, AULA

PUKuhuone

YHDISTYKSEN TAPAAMISET
(jalkapalloharjoitukset, kuoroharjoitukset,
marttakokoukset, nuorten illat)

KEITTIÖ, KAHVINKEITIN

TALKOOILTA
(kioskivuoro, wc-paperin / keksien /
joulukalenterien myynti)

OHJAAJIEN/VALMENTAJIEN
OMAT KOKOUKSET

HALLITUKSEN KOKOUS, VUOSIKOKOUS

OMA ESIMERKKI

Toimintasuunnitelma

Muodostakaa ajatustenne ja ideoidenne pohjalta konkreettinen toimintasuunnitelma. Keskustelkaa yhdessä havaitsemistanne haasteista ja päättäkää, mihin haluatte puuttua ensiksi.

HAASTE / Millaisia haasteita meillä on?

TAVOITE / Mikä on tavoitteemme?

KONKREETTISET TOIMENPITEET / Mitä aiomme tehdä? Miten toimimme?

VASTUUHENKILÖ(T) / Kuka tekee mitä?

AIKATAULU / Milloin toteutamme toimet?

ARVIOINTI / Milloin ja miten arvioimme toimintaa?

LOPPUSANAT

Haluaisimme vielä lopuksi nostaa esiin erään asiaa, jota olemme miettineet koko projektin ajan. Miten on edes mahdollista tehdä opas, joka auttaa ihmistä kohtaamaan toisen ihmisen? Tilastojen takana on aina ihmisiä, joilla kaikilla on erilainen tarina kerrottavanaan. Jokainen yhdistysjäsen, taustasta riippumatta, on yksilö, joka tuo yhteisöön oman persoonansa, ilonsa ja surunsa. Sen vuoksi jokainen kohtaaminen on tärkeä tapahtuma. Kohtaamiset vievät meitä kohti toistemme ymmärtämistä.

Maahanmuuttajille järjestetty kielikahvila saattaa olla tärkeä ensi askel; kun olemme kerran tavanneet, voimme jo tervehtiä kauppareissulla. Toinen, paljon pidempi askel otetaan, kun maahanmuuttaja tulee mukaan uuteen harrastukseen. Kolmas askel on uusi hallituksen jäsen, joka on yhdistystoiminnan ytimessä ja ideoi uusia tapahtumia.

Tämä opas tarjoaa vain pienen sysäyksen, se on ajatuksen poikanen, joka saa itää, kunnes se on valmis kasvamaan ja muuttumaan toiminnaksi.

LÄHTEET

1. Patentti- ja rekisterihallitus. 2021. Statistik ur föreningsregistret: Antal nya föreningar efter landskap. Helsingin: Patentti- ja rekisterihallitus. Saatavissa: https://www.prh.fi/sv/uutislistaus/2021/P_23807.html Viitattu 9.8.2022.
2. Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike ISSN=1797-6766. 02 2020. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: http://www.stat.fi/til/muutl/2020/02/muutl_2020_02_2021-12-20_tie_001_fi.html Viitattu 3.6.2022.
3. Maahanmuuttovirasto. 2021. Maahanmuuton tilastot 2020: Suomeen muutetaan useimmiten työn takia, korona vaikutti hakemusten määrään. Helsinki: Sisäministeriö. Saatavissa: <https://migri.fi/-/maahanmuuton-tilastot-2020-suomeen-muutetaan-useimmiten-tyon-takia-korona-vaikutti-hakemusten-maaraan> Viitattu 4.8.2022.
4. Sisäministeriö. 2022. Suomi panostaa työvoiman maahanmuuttoon. Helsinki: Valtioneuvosto. Saatavissa: <https://intermin.fi/maahanmuutto/tyovoiman-maahanmuutto> Viitattu 4.8.2022.
5. Maahanmuuttovirasto. 2022. Sanasto. Helsinki: Sisäministeriö. Saatavissa: <https://migri.fi/sanasto> Viitattu 4.8.2022.
6. Maahanmuuttovirasto. 2022. Tietopankki. Helsinki: Sisäministeriö. Saatavissa: <https://migri.fi/tietopankki> Viitattu 4.8.2022.
7. Maahanmuuttovirasto. 2022. Euroopan unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinti. Helsinki: Sisäministeriö. Saatavissa <https://migri.fi/oleskeluoikeuden-rekisterointi> Viitattu 4.8.2022.
8. Maahanmuuttovirasto. 2022. Mikä on kausityötä? Helsinki: Sisäministeriö. Saatavissa: <https://migri.fi/mika-on-kausityota-> Viitattu 4.8.2022.
9. Finlex. 2010. Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010 §3). Helsinki: Oikeusministeriö. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386> Viitattu 4.8.2022.
10. Maahanmuuttovirasto. 2022. Mistä kansainvälisessä suojelussa on kysymys? Helsinki: Sisäministeriö. Saatavissa: <https://migri.fi/-/mista-kansainvalisessa-suojelussa-on-kysymys-> Viitattu 5.8.2022.
11. Seven, Z. 2022. What is cultural assimilation? New York: Verywellmind. Saatavissa: <https://www.verywellmind.com/what-is-cultural-assimilation-5225960> Viitattu 8.8.2022
12. Worthy, L.D.; Lavigne, T. & Romero F. 2020. Berry´s model for acculturation. s. 419-422. Culture and Psychology. How People Shape and are Shaped by Culture. s. Montreal: MMOER. Saatavissa: <https://open.maricopa.edu/culturepsychology/> Viitattu 8.8.2022.
13. Naik, K. 2021. What is social exclusion? Blogi 6.9.2021. Turku: Åbo Akademi University. Saatavissa: <https://blogs.abo.fi/socialexclusion/2021/09/06/what-is-social-exclusion/> Viitattu 8.8.2022.
14. Cambridge Dictionary. 2022. Inclusion. Cambridge: Cambridge University Press. Saatavissa: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/inclusion> Viitattu 8.8.2022 .
15. Makinde, O. 2021. Why is inclusion important? London: Kaplan International Pathways. (Blogi 1.10.2021) Saatavilla: <https://www.kaplanpathways.com/blog/why-is-inclusion-important/> Viitattu 8.8.2022.

16. På samma linje. 2020. Nätutbildningsmaterial – Inkluderande förening. Helsinki: Finlands svenska idrott. Saatavissa: <https://sammalinje.fi/wp-content/uploads/2020/12/Inkluderande-f%C3%B6rening.pptx.pdf> Viitattu 9.8.2022.
17. Tuppurainen, T. 2022. Inklusiivisuus osaksi yrityksen strategiaa. Telma-lehti (3.5.2022). Helsinki: Työturvallisuuskeskus. Saatavissa: <https://telma-lehti.fi/inklusiivisuus> Viitattu 8.8.2022.
18. BuzzFeed & Thomas, M. & Coleman, C. 2015. What is privilege? New York: BuzzFeed, Inc. Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=hD5f8GuNuGQ&t=38s> Viitattu 8.8.2009.
19. McIntosh, P. 1989. White privilege: Unpacking the invisible knapsack. Peace and Freedom Magazine, July-August, 1989, pp. 10-12, Women's International League for Peace and Freedom. Philadelphia: PA. Saatavissa: https://nationalseedproject.org/images/documents/Knapsack_plus_Notes-Peggy_McIntosh.pdf Viitattu 12.8.2022.
20. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Tasa-arvosanasto. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/tasa-arvosanasto> Viitattu 9.8.2022.
21. Extremkoll. 2022. Olika normer. Flamman Socialt förebyggande centrum, Agera Värmland, Allmänna arvsfonden. Saatavissa: <https://extremkoll.se/artiklar/olika-normer> Viitattu 5.8.2022.
22. Cherry, K. 2022. What is a collectivist culture? New York: Verywellmind. Saatavissa: <https://www.verywellmind.com/what-are-collectivistic-cultures-2794962> Viitattu 9.8.2022.
23. Gunnarsson, T. & Gävle kommun. 2016. Bilder som förändrar världen. Gävle: Gävle Offset. Saatavissa: <https://www.gavle.se/bo-och-uppleva/bildhandboken-bilder-som-forandrar-varlden/> Viitattu 5.8.2022.
24. We all belong. 2022. Inclusive workplaces, inclusive communication guide. Queensland government: Department of Education. Saatavissa: <https://qed.qld.gov.au/workingwithus/induction/workingforthedepartment/humanresources/Documents/inclusive-communication-guide.pdf> Viitattu 5.8.2022
25. Hill, N. 2017. Inkluflera - inkluderande medlemsrekrytering. Stockholm: Trinambai.
26. Talko Österbotten. 2021. Medlemshjulet. Pietarsaari: Yrkeshögskolan Centria & Yrkeshögskolan Novia. Saatavissa: <https://www.talkoosterbotten.fi/verktyg/medlemmar/> Viitattu 5.8.2022.
27. SISU Förlag: Idrottsarenor. Tukholma: SISU Förlag. Saatavissa: <https://utbildning.sisuidrottsbocker.se/sisu/generell/organisation/inkluderande-idrott/idrottsarenor/> Viitattu 5.8.2022.

LUKUVINKKEJÄ

Berry, J. W. 1997. Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied psychology: An international review*, 46:1. S. 5-68. Saatavissa: http://www.cultureresearch.org/sites/default/files/berry_1997.pdf Viitattu 4.8.2022

Euroopan muuttoliikeverkosto EMN, Maahanmuuttovirasto. 2021. Maahanmuuton tunnusluvut 2020. Helsinki: Maahanmuuttovirasto. Saatavissa: http://www.emn.fi/tilastoja/emn_tilastojulkaisu Viitattu 4.8.2022.

Finlands Svenska Idrott. Guider och handböcker. Helsinki: Finlands Svenska Idrott. Saatavissa: <https://idrott.fi/idrott/jamstalldhet-och-likabehandling/guider-och-handbocker/> Viitattu 5.8.2022.

Finnish Nightmares. 2016. Saatavissa: <http://finnishnightmares.blogspot.com/> Viitattu 5.8.2022

Förening i förändring. Korttipeli. Tukholma: Trinambai.

Groop-Sjöholm, M. & Palovuori L. 2021. Tule mukaan vain! Kom med bara! Centria Bulletin. Kokkola: Centria-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://centriabulletin.fi/tule-mukaan/> Viitattu 8.8.2022

Honkavaara, M. 2022. ”Jag som föreningsaktiv har makt att inkludera eller exkludera”. Helsinki: Folkhälsan. Saatavissa: <https://www.folkhalsan.fi/tidningen-folkhalsan/artiklar/foreningsliv2/> Viitattu 9.8.2022.

Nortio, E. 2019. Kotoutumiskeskustelu sosiaalisessa mediassa akkulturaatiotutkimuksen valossa. s. 209-220. Teoksessa: Kazi, V. & Alitolppa-Niitamo, A. & Kaihovaara, A. (toim.) Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162005> Viitattu 4.8.2022.

Opetushallitus. 2022. Normit ja laki. Miina ja Ville, opettajan aineisto. Helsinki: Opetushallitus. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/miina-ja-ville-opettajan-oppaita/miina-ja-ville-etiikka-etsimassa-12> Viitattu 5.8.2022.

Palovuori, L. 2021. Yhdistystoiminnassa voi näyttää taitonsa. (Blogi-teksti 8.9.2021). My Way -hanke. Kokkola: Centria-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://mywayhanke.fi/yhdistystoiminnassa-voi-nayttaa-taitonsa/> Viitattu 8.8.2022

Rutgersson, T. & Pejic M. 2015. Demokratimodeller. Gör din förening livskraftig och inkluderande. Tukholma: Trinambai.

SISU Förlag: Välkommen till utbildningswebben Inkluderande idrott. Tukholma: SISU Förlag. Saatavissa: <https://utbildning.sisuidrottsbocker.se/sisu/generell/organisation/inkluderande-idrott/> Viitattu: 5.8.2022.

Talko Österbotten. 2021. Pietarsaari: Yrkeshögskolan Centria & Yrkeshögskolan Novia. Saatavissa <https://www.talkoosterbotten.fi/> Viitattu 5.8.2022.

Tankebanken. 2022. För dig som vill lära dig mer om likabehandling i föreningsverksamheten. Sverok – Spelhobbyförbundet, Ung Media Sverige, NAB: Normer, Attityder och Beteenden. Saatavissa: <https://tankebanken.se/> Viitattu 5.8.2022

Inspiraation lähde käsikirjan vinkkeihin muun muassa:

Eva Person, Luckan, Kompetenscenter för svensk integration, Finland

centria
ammattikorkeakoulu

YA!
Yrkesakademin
i Österbotten

the integration port
integrationsporten
kotouttamisportti

Svenska
kulturfonden

Hävkraft
från EU
2014–2020

